

SPIS TREŚCI

Od autorów	9
1. Wstęp	11
1.1. Zarys historyczny biotechnologii	11
1.2. Problematyka badawcza inżynierii bioprocessowej	14
1.3. Biotechnologia jako zespół procesów i operacji jednostkowych	16
Literatura	17
2. Pozyskiwanie mikroorganizmów i doskonalenie ich właściwości technologicznych	19
2.1. Wprowadzenie	19
2.2. Zasady skringu drobnoustrojów	19
2.3. Klasyczne metody doskonalenia cech biotechnologicznych drobnoustrojów	23
2.3.1. Adaptacja	24
2.3.2. Wykorzystanie mutacji indukowanych	27
2.3.3. Metody racjonalnego skringu	28
2.4. Doskonalenie mikroorganizmów metodą rekombinacji genetycznej	30
2.4.1. Hybrydyzacja metodą fuzji protoplastów	32
2.4.2. Elektrofuzja	33
2.4.3. Metody inżynierii genetycznej	35
Literatura	38
3. Wstępne różnicowanie aktywności metabolicznych mikroorganizmów	41
Literatura	44
4. Przechowywanie drobnoustrojów przemysłowych	47
Literatura	51
5. Czynniki fizjologiczne wpływające na nadprodukcję metabolitów wytwarzanych przez drobnoustroje	53
5.1. Optymalizacja składu podłoża	53
5.1.1. Strategie doboru składu podłoża	57
Literatura	59
6. Sposoby prowadzenia bioprocessów	61
6.1. Procesy okresowe	61
6.2. Procesy ciągłe	63
6.3. Modyfikacje procesów mikrobiologicznych	67
6.4. Bioprocessy z recyrkulacją komórek	67
6.5. Bioreaktory i warunki procesowe w bioreaktorach	72
6.5.1. Bioreaktory do tlenowych procesów węglnych	75
6.5.2. Bioreaktory do hodowli mikroorganizmów w stałym podłożu	80

6.5.3. Bioreaktory do procesów z biokatalizatorami unieruchomionymi	84
6.6. Procesy mieszania	88
6.6.1. Mieszanie i napowietrzanie w bioreaktorach	88
6.6.2. Niekonwencjonalna metoda natleniania podłoża hodowlanego	96
6.7. Sposoby likwidacji piany	99
6.8. Warunki aseptyczne w biotechnologii	102
6.9. Infekcje fagowe i sposoby ich zwalczania	107
6.10. Zasady optymalizacji bioprocessów	108
6.10.1. Regulacja pośrednia i bezpośrednia	108
6.10.2. Osiągnięcia i perspektywy w zakresie kontroli bioprocessów	109
6.10.3. Enzymatyczne i biosensorowe układy pomiarowe stosowane w kontroli przebiegu procesu technologicznego	113
6.10.4. Zmiana skali prowadzenia procesów biotechnologicznych	115
6.10.5. Automatyzacja i komputeryzacja procesów biotechnologicznych	118
6.10.5.1. Zastosowanie algorytmów „sztucznej inteligencji” w bioprocessach	121
Literatura	129
7. Wydzielanie i utrwalanie bioproduktów	133
7.1. Metody i urządzenia stosowane do wydzielania produktów biotechnologicznych z biomas	133
7.2. Metody i urządzenia stosowane do zagęszczania płynów pochodowlanych	135
7.3. Kierunki zastosowań technologii płynów nadkrytycznych w inżynierii bioprocessowej	147
7.4. Zagęszczanie biomas	150
7.5. Chłodzenie i zamrażanie biomas	153
7.6. Liofilizacja	160
7.7. Suszenie biomas	162
Literatura	167
8. Procesy oczyszczania preparatów	169
8.1. Techniki chromatograficzne	169
8.1.1. Rodzaje technik chromatograficznych	171
8.1.1.1. Chromatografia gazowa	171
8.1.1.2. Chromatografia cieczowa	173
8.1.1.3. Chromatografia kolumnowa	173
8.1.1.4. Chromatografia planarna	178
8.1.1.5. Wysokosprawną chromatografią cieczową	180
8.1.1.6. Chromatografia fluidalna	182
8.1.1.7. Spektrometria masowa	183
8.2. Elektroforeza	184
8.2.1. Elektroforeza swobodna	185
8.2.2. Elektroforeza w nośnikach	185
8.2.2.1. Elektroforeza bibułowa	186
8.2.2.2. Elektroforeza na octanie celulozy	186
8.2.2.3. Elektroforeza żelowa	187
8.2.3. Izotachoforeza	192
8.2.4. Elektroforeza kapilarna	192
8.2.5. Elektroforeza mikroskopowa	193
8.2.6. Elektroforeza z równoczesnym działaniem siły odśrodkowej	193

8.2.7. Elektroforeza z równoczesnym działaniem pola magnetycznego	194
8.3. Metody wizualizacji składników rozdzielanej mieszaniny	194
Literatura	198
9. Biokataliza i jej zastosowania	199
9.1. Mechanizmy katalizy enzymatycznej	199
9.1.1. Teoria stanu przejściowego	200
9.1.2. Istota aktywacji	202
9.1.2.1. Obniżenie entalpii aktywacji	202
9.1.2.2. Efekty entropowe	203
9.2. Zastosowania enzymów i kierunki badań	204
9.3. Ekstremozymy	208
9.3.1. Enzymy termostabilne	209
9.3.2. Enzymy organizmów psychrofilnych	211
9.3.3. Enzymy organizmów halofilnych	213
9.3.4. Enzymy organizmów acidofilnych	214
9.3.5. Enzymy organizmów alkalofilnych	214
9.4. Mimetyki enzymów	215
9.4.1. Abzymy	215
9.4.2. Rybozymy	219
9.4.3. Deoksyrybozymy	220
9.4.4. Synzymy — enzymy semisyntetyczne	221
9.5. Rodzaje biokatalizy	222
9.5.1. Biokataliza w środowisku rozpuszczalników organicznych	223
9.5.2. Biokataliza w nadkrytycznym CO ₂	225
9.5.3. Biokataliza w cieczach jonowych	226
9.6. Biokatalizatory unieruchomione	227
9.6.1. Wprowadzenie	227
9.6.2. Charakterystyka nośników stosowanych do immobilizacji biokatalizatorów	229
9.6.3. Metody unieruchamiania białek enzymatycznych	235
9.6.4. Immobilizacja komórek	240
9.6.5. Metody immobilizacji komórek mikroorganizmów	243
9.6.6. Zastosowania technologiczne enzymów immobilizowanych	246
9.6.7. Zastosowania technologiczne preparatów unieruchomionych komórek roślinnych i zwierzęcych oraz mikroorganizmów	251
9.6.8. Wykorzystanie metod immobilizacji w technikach chromatograficznej separacji białek enzymatycznych	255
9.6.8.1. Wprowadzenie	255
9.6.8.2. Wybór ligandu	257
9.6.8.3. Krótka charakterystyka odmian chromatografii powinowactwa	259
9.6.8.4. Nośniki stosowane w chromatografii powinowactwa	265
Literatura	267
10. Wyszukiwanie informacji w Internecie	271
10.1. Wstęp	271
10.2. Dostęp do Internetu	273
10.3. Sposoby komunikacji w Internecie	274
10.4. Poczta elektroniczna	275
10.5. Listy dyskusyjne	276
10.6. Grupy dyskusyjne (news groups)	279

10.6.1. BIOSCI/bionet — elektroniczna sieć biologicznych newsgroups	281
10.7. Pajęczyna WWW — kwintesencja Internetu	290
10.7.1. Wyszukiwarki	292
10.7.2. Bazy danych	294
10.7.3. Adresy akademickie	297
10.7.4. Biblioteki	300
10.8. Jak zapewnić sobie bieżącą informację o nowych adresach?	302
Literatura	303
11. Założenie i prowadzenie własnej firmy	307
11.1. Wprowadzenie	307
11.2. Firma i działalność gospodarcza	310
11.3. Droga od pomysłu na działalność gospodarczą do realizacji	312
11.4. Wybrane formy prowadzenia działalności gospodarczej	313
11.4.1. Przedsiębiorstwa działające jednoosobowo — indywidualna działalność gospodarcza	313
11.4.2. Przedsiębiorca jako wspólnik	314
11.4.3. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	314
11.4.4. Spółka akcyjna	317
11.4.5. Spółka cywilna	318
11.4.6. Spółka jawna	319
11.4.7. Spółka komandytowa	319
11.4.8. Spółka komandytowo-akcyjna	320
11.5. Wybrane elementy warunkujące prowadzenie biznesu	320
11.5.1. Misja firmy	320
11.5.2. Biznes plan	320
11.5.3. Sposób założenia własnej działalności	323
11.5.4. Opis najważniejszych czynności prowadzących do założenia firmy	324
11.6. Jakie są szanse na sukces w prowadzeniu działalności gospodarczej	329
Literatura	331